

V půdě je naše bohatství. Komplexní ochranu jí dá novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, kterou schválila vláda

11.10.2023 - | KDU-ČSL

Příští rok by měl být průlomový pro českou krajinu, díky naší novele zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF), která by v něm měla nabýt účinnosti, jí do budoucna zaručíme ucelenou ochranu.

„Půda se musí chránit a udržovat v dobrém stavu i pro další generace. Chceme, aby naše zemědělství bylo šetrné ke krajině a aby naše lesy, půda i vody zvládly co nejlépe dopady probíhající změny klimatu. Chceme proto zlepšit její kondici a zlepšit druhovou pestrost zemědělské krajiny. Význam zemědělské půdy není jen v její schopnosti produkovat. Současná legislativa chrání environmentální funkce půdy, jakou je třeba zadržování vody, jen omezeně. I to naší novelou zákona o ochraně ZPF chceme napravit a mimo jiné převést zodpovědnost za stav krajiny na ty, kdo v ní hospodaří,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Vyšší ochrana nejkvalitnější zemědělské půdy

„Za poslední dekády jsme si zastavěli krajinu obřími sklady a nákupními centry, které mnohdy leží i na té produkčně nejcennější půdě, která je jedním z nejvzácnějších zdrojů života. Novelou zákona o ochraně zemědělského půdního fondu tomu zamezíme,“ doplňuje ministr Hladík. Půdy zařazené do I. a II. třídy ochrany (podle Bonitované půdně ekologické jednotky tzv. BPEJ) jsou na území České republiky ty nejhodnotnější. Novela zákona o ochraně ZPF zavádí zákaz využít zemědělskou půdu této kvality pro záměry obchodu nebo skladování o rozsahu větším než jeden hektar a dále zákaz využít tyto půdy pro běžné fotovoltaické elektrárny. Díky legislativní úpravě dojde k výraznému snížení úbytku nejkvalitnější zemědělské půdy.

Zelená drobným krajinným prvkům

Plošnou ochranu kvality zemědělské půdy znásobí i řada navrhovaných změn orientovaných na zmírnění eroze, přičemž mezi ty nejvýznamnější patří podpora realizací krajinných prvků na zemědělské půdě, které mají pozitivní vliv na odolnost krajiny vůči působení eroze. Krajinné prvky jako jsou skupina dřevin, stromořadí či mokřady plní řadu ekologických funkcí, zejména protierozní a hydrologickou, a mimo jiné prospívají biodiverzitě a krajinné struktuře. Nově proto budou považovány za součást zemědělské půdy, na které se nachází.

„Tohle je průlom. Pokud budou chtít třeba zemědělci nebo obce na zemědělské půdě vysázet stromořadí, solitérní stromy nebo udělat remízek, nebudou muset od účinnosti novely zákona platit za vynětí ze ZPF. Odstranění této bariéry otevírá prostor pro jejich skutečný návrat do krajiny. Nebude nutné pro realizaci krajinných prvků půdu odnímat, což sníží administrativní zátěž a zároveň přispěje k obnově pestrosti zemědělské krajiny těmi, kdo v ní hospodaří,“ vysvětlil ministr Petr Hladík. Připravovaná úprava zákona o ochraně ZPF chce zajistit náležitou ochranu environmentálních funkcí zemědělské půdy, proto dochází též k úpravě definice zemědělského půdního fondu, aby lépe reflektovala nejenom produkční, ale i environmentální hodnotu zemědělské půdy.

Rozvoj agrovoltaiky

„To, co nám dosud chybí v zemědělské krajině v době probíhající změny klimatu a energetické krize,

je prostor pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie, který nenaruší zemědělskou produkci a nezatíží zemědělce poplatky za odnímání půdy. Ta zůstane beze změny využívána. Díky agrovoltaice v novele zákona o ochraně zemědělského půdního fondu budou moci zemědělci v sadech nebo chmelnicích instalovat solární elektrárny, které svou produkcí pokryjí provoz jejich farem,“ vysvětluje ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL) s tím, že tato specifická zemědělská produkce přináší mnoho dalších vedlejších výhod jako ochranu před nadměrným slunečním svitem, výparem, poškození plodin přívalovým deštěm nebo kroupami.

V reakci na probíhající změnu klimatu, snahu o rozšiřování kapacity obnovitelných zdrojů energie a vývoj nových řešení výroby elektřiny ze slunečního záření přichází návrh novely o ochraně ZPF s definicí tzv. agrovoltaické výroby elektřiny.

„Agrovoltaika v nové legislativě umožní snadnější budování nových zdrojů obnovitelné energie v Česku. Je to perspektivní tah pro zemědělce i pro stát v posilování energetické soběstačnosti,“ dodává ministr Hladík s tím, že novela současně zamezí rozvoji velkých fotovoltaických elektráren na nejcennější zemědělské půdě. Agrovoltaické elektrárny je ideální instalovat na trvalých kulturách, jako jsou chmelnice, vinice a ovocné sady, vyžadují méně intenzivní zemědělské práce a jsou méně náchylné na stínění než jednoleté plodiny. To umožňuje snadnější začlenění solárních panelů do zemědělského prostředí a minimalizuje negativní dopady na výnosy plodin. Agrovoltaika bude umístěna nad zemědělskými kulturami nebo v řadách tak, aby nepřekážela obhospodařování daného pozemku. Zemědělská půda se navíc kvůli realizaci agrovoltaické výroby elektřiny nebude odnímat s tím, že zemědělská činnost bude představovat převažující využití pozemku. Podrobnosti samotného řešení agrovoltaického zařízení, jako je například výčet druhů zemědělské kultury na zemědělském půdním fondu vhodných pro agrovoltaiku či podrobnosti následné rekultivace, bude specifikovat prováděcí předpis k novele zákona o ochraně ZPF. Tím bude společná vyhláška Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství.

Novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu projde standardním legislativním procesem, nyní ji čeká projednání ve Sněmovně. Novela pravděpodobně nabude účinnosti v polovině roku 2024.

<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/mzp-v-pude-je-nase-bohatstvi-komplexni-ochranu-ji->